

Stupak, O. (2022). Vzdilávací systém na Ukrajině a v České republice: Stručná srovnávací analýza. Řízení školy, 11, 36-37.

Retrieved from <https://www.rizeniskoly.cz/casopisy/rizeni-skoly/vzdelavaci-system-na-ukrajine-a-v-ceske-republice-strucna-srovnavaci-analyza.m-9719.html>

Stupak, O. (2023). Program sociálně-emoční podpory ukrajinských dětí v české škole. Sociální pedagogika, 11(1), 39-54. Retrieved from <https://soced.cz/wp-content/uploads/2023/04/8-INFORMACE-11-1-2023-Oksana-Stupak.pdf>

Soltseva Olena Anatoliyivna,

Applicant outside the postgraduate degree of Doctor of Philosophy, Head of the Odesa Regional Center of Practical Psychology and Social Work, The Department of Psychology, Social Work and Inclusive Education, of the Odesa Regional Academy of in-Service Education of the Odesa Regional Council, Odesa, Ukraine

<http://orcid.org/0000-0001-9295-6517>

elenasova293@gmail.com

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS OF THE PHENOMENON OF PERSONAL WELL-BEING

Abstract. *The article examines the phenomenon of psychological Well-being from the point of view of psychological and pedagogical aspects. The essence of the concepts «Well-being», «psychological Well-being» in scientific sources is analyzed. It was found that psychological well-being can be considered as a complex integral phenomenon, which implies the presence of a system of personal values and ideas about the world, the presence of emotional and behavioral stereotypes, various communication skills, which is manifested in life satisfaction. It has been proven that the issue of Well-being in education is becoming more and more relevant, as society and educational institutions recognize that learning is not limited to the acquisition of knowledge, but includes the physical and mental health of students and teachers, their social adaptation, emotional Well-being and many other aspects.*

Key words: *psychological Well-being, psychological Well-being of the individual, model of psychological well-being, psychological Well-being in the educational process.*

Дата надходження до редакції: 10.05.2023

©. Солнцева О., 2023

УДК 37.018.8:37-042.4:004(045)

Сотніченко Ірина Федорівна

заступник директора з навчально-виховної роботи,

вчитель основ здоров'я та інформатики

Василівського опорного ліцею Василівської сільської ради

Болградського району Одеської області

Василівка, Болградський район, Одеська область, Україна

sotni522@gmail.com

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ.

Анотація. *В статті представлено огляд практичного матеріалу з питань використання цифрових технологій в освітній діяльності, проаналізовані ключові переваги застосування цифрових інструментів Canva, Wordwall у поєднанні з сучасними інтерактивними педагогічними методами і прийомами – експрес-опитування, сторітелінг та скетчноутинг в умовах змішаного навчання. Представлені матеріали та рекомендації будуть корисними для вчителів ЗЗСО в організації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти, а також для викладачів ЗВО з метою осучаснення навчальної діяльності, сприяння ефективної роботи, удосконалення цифрової компетентності, розвитку ключових навичок здобувачів освіти. Розглянуті інструменти та прийоми є результативними в умовах онлайн та офлайн навчання.*

Ключові слова: *цифрові технології, цифрова компетентність, дистанційне навчання, навчальний діалог, інтерактивні завдання, оновлення освітнього процесу.*

Постановка проблеми. «Те, чому сьогодні вчиться в класі одне покоління, стане нормою життя наступного». Ці слова Авраама Лінкольна лаконічно і точно визначають головну мету освітнього

процесу. Свідомість дитини, яка йде до школи – це чистий аркуш. Писати на цьому аркуші – справа, що вимагає ювелірної майстерності. Від того, тексти якого змісту ми впишемо і в який спосіб це зробимо, залежать шанси наших дітей на життя у цивілізованому суспільстві. Що пише на цьому аркуші сучасна українська школа? Кого виховує? Громадян чи підданих? Підготовка справжнього громадянина, який зможе навчатися впродовж життя неможлива без наявності цифрових навиків. Медіаграмотність – ключова компетентність особистості нашого часу. Пріоритету набувають знання, навички й уміння аналізувати, критично мислити, оцінювати і створювати цифровий контент, розуміти, як працюють, які функції виконують медіа. Важливо розвивати медіа грамотність педагогів, адже, якщо не сформувати у них необхідні компетентності, то вони відповідно не зможуть сформувати їх у школярів. Важливо, щоб педагоги використовували сучасні цифрові інструменти для організації освітнього процесу онлайн та офлайн. Цифрові технології є знаряддям для освітньої діяльності, яка передбачає зміни можливостей пізнання та навіть появу нових форм мислення, без них учень не зможе повноцінно реалізувати себе у житті. Таким чином, стає очевидним, що сформувати таку особистість, можливо тільки за умови створення новітнього освітнього середовища, яке буде інноваційним та інформаційно-цифровим.

Аналіз сучасних наукових досліджень і публікацій. Питання розвитку інформаційно-цифрового навчального середовища української школи є актуальним, адже технологічний поступ суспільства, його вплив на всі галузі життя людини, на освіту є незаперечним чинником реформ. Вітчизняні науковці О.В.Овчарук, О.О.Гриценчук, І.В.Іванюк, Л.А.Карташова, О.Є.Кравчина, М.П.Лещенко, І.Д.Малицька вважають, що інформаційно-цифрове навчальне середовище закладу загальної середньої освіти (ЗЗСО) слід розглядати, як системно організовану сукупність інформаційного, технічного, навчально-методичного забезпечення ЗЗСО, спрямованих на організацію взаємодії учнів, вчителів, керівників шкіл та громадськості, а також на здійснення навчально-виховних впливів, що підтримуються цифровими засобами збору та передачі даних, апаратно-програмним та навчально-методичним забезпеченням. Дослідження Н.І.Водоп'ян, В.Г. Кремень, В. Ю. Бикова, С. Г. Литвинової, О. І. Ляшенко, О. П. Пінчук свідчать про те, що використання цифрових технологій в умовах змішаного навчання веде до розвитку когнітивних здібностей і навіть до появи нових форм мислення, без яких здобувачі освіти не зможуть повноцінно досягти успіху у житті. Важливою у цьому процесі є особистість вчителя, який повинен бути лідером змін та обізнаним у інформаційно-цифровому просторі.

Мета: зробити огляд цікавих цифрових інструментів цифрової освіти у поєднанні із сучасними педагогічними прийомами, які не лише удосконалять цифрову компетентність тих, хто їх використовує, але й допоможуть створювати середовище для навчального діалогу на заняттях у різних закладах освіти, підвищать мотивацію до навчання, сформуєть освітню траєкторію та власне бачення щодо вирішення професійних завдань педагогів.

Виклад основного матеріалу. У центрі уваги розвитку сучасного демократичного суспільства – людина. Вона потребує якісних послуг – освітніх, медичних, адміністративних, комунальних, культурних, тощо. Вона потребує належних умов для своєї самореалізації.

Основними мотивами, які спонукають мене до діяльності, в першу чергу є бажання оновити інструменти педагогічного процесу, які дозволять розвинути самостійність, мобільність здобувачів освіти, спрямувати свою діяльність на вирішення проблеми залученості учнів до активного освітнього процесу під час змішаного навчання. Це зміни, які ми можемо втілити в життя. Інструменти електронного навчання – це організаційні та методичні елементи педагогічного процесу, які реалізуються завдяки сучасним інформаційним технологіям, а «не просто оболонка для традиційного навчального процесу». На даний час, ми можемо спостерігати, як Україна впевнено крокує у реформуванні системи освіти, яке базується на впровадженні нових підходів до навчання здобувачів освіти, створенні сучасного та актуального освітнього простору, поєднанні традиційного й інноваційного навчання, що передбачає залучення до цього процесу нових засобів.

Досліджуючи цю тему на практиці, я виділила основні переваги використання цифрових інструментів у навчальній діяльності:

- один екран – одна діяльність;
- здобувачі освіти вчаться вчитися, а не тільки отримувати оцінку;
- можливості інклюзивного навчання;
- відсутність необхідності у додатковому обладнанні;
- постійний зворотній зв'язок.

Для ефективного проведення навчальних занять – офлайн і онлайн – особливо корисним є своєчасний зворотний зв'язок. Викладачі використовують різні форми отримання зворотного зв'язку,

наприклад, ставлять під час заняття закриті (так/ні) або відкриті запитання, просять «проголосувати», підносячи руки, або звертаючись до слухачів із проханням прокоментувати певні частини навчального матеріалу.

Для створення зручного цифрового простору на своїх заняттях я зазвичай використовую цифрову дошку Canva - софт для графічного дизайну та онлайн-конструкторів зображень.

Переваги Canva :

- простота використання (сервіс призначений здебільшого для новачків у дизайні та тих, для кого підготовка контенту радше допоміжний напрям, а не основний вид діяльності);
- великий вибір безкоштовних функцій (користувачам відкривається доступ до 8 тис. безкоштовних шаблонів графіки. Будь-який із них можна обробити: змінити зовнішній вигляд, текст, замінити запропоновані фото на власні, додати декоративні елементи та ін.);
- дизайн під будь-які завдання (каталог досить універсальний, є варіанти для створення друкованої продукції, візитівок, виготовлення подарункових виробів, організації заходів, публікації в соцмережах).

Обмеження Canva:

- малий вибір кирилических шрифтів;
- у безкоштовній версії не можна змінити розмір зображення (слід із самого початку обрати відповідний розмір та формат картинки)
- вимагає якісних технічних параметрів пристроїв та швидкого Інтернету.

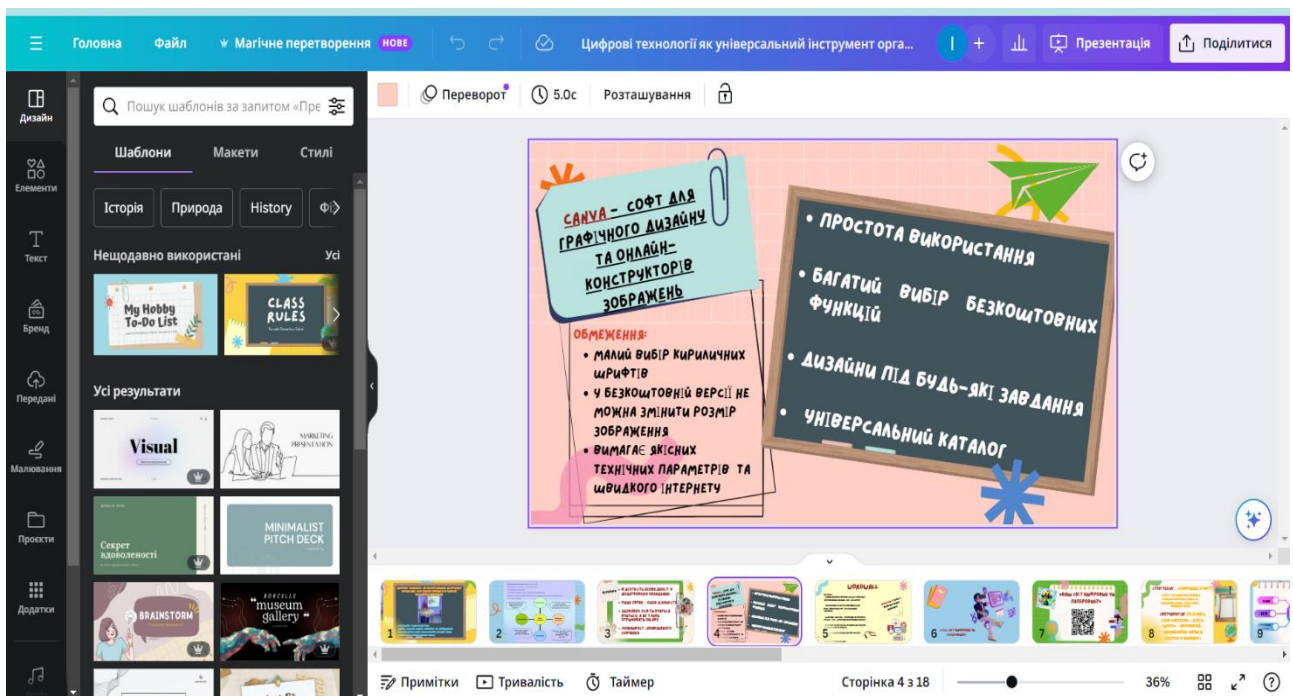

Рис.1. Приклад створення дизайну в Canva.

Інструмент Wordwall – багатофункціональний інструмент для створення як інтерактивних, так і друкованих матеріалів.

Переваги:

- Можна використовувати як для створення інтерактивних завдань, так і для друку.
- Інтерактивні відео відтворюються на будь-якому пристрої з підтримкою Інтернету
- Шаблонні системи – Вікторина та Кросворд аркадні ігри, інструменти керування класом.
- Додаткові параметри для встановлення таймера або зміни ігрового процесу.
- Вправи Wordwall можна використовувати як завдання, які виконують учні. Коли вчитель ставить завдання, учні спрямовуються до цієї однієї діяльності, не відволікаючись на відвідування головної сторінки діяльності.

- Обмін з викладачами (доступ до моїх вправ)
- Вбудовування на сайт

Недоліки – тільки 5 безкоштовних шаблонів.

Поєднання цифрових технологій та сучасних педагогічних методів і прийомів інтерактивного навчання дають можливість створити сприятливе середовище для навчального діалогу. Як приклад, створення експрес-опитування «Ваш світ цифровий чи паперовий?» (Wordwall.net).

Для того, щоб дізнатись, ваш світ здебільш цифровий чи «паперовий» спробуйте відповісти на запитання.

- 1) Щоб уважно прочитати листа, що надійшов електронною поштою, ви його роздруковуєте?
- 2) Щоб відредагувати документ, ви його роздруковуєте?
- 3) Ви звали кого-небудь, щоб показати цікавий сайт на своєму комп'ютері?
- 4) Ви передзвонуєте, щоб пересвідчитися, що Ваш електронний лист дійшов до адресата?
- 5) Ви читаете переважно книжки на паперових носіях?
- 6) Ви робите декілька справ, включаючи роботу на комп'ютері, одночасно?
- 7) Інтернет — перше джерело, до якого Ви звертаєтеся за інформацією?
- 8) Чи є медіа грамотність обов'язковою умовою успішності вчителя?
- 9) Чи можна спростити роботу вчителя за допомогою комп'ютера?
- 10) Чи можна підвищити успішність здобувачів освіти, використовуючи комп'ютер та Інтернет в освітньому процесі?

Результати можемо побачити у розділі «Мої результати»

Кількість набраних балів показує наскільки ваш світ цифровий, а наскільки паперовий. 8-10 балів - ви вільно почуваете себе у цифровому світі. Менш ніж 8 балів – ви лише адаптуєтесь до цифрового світу, проте він для вас ще чужий.

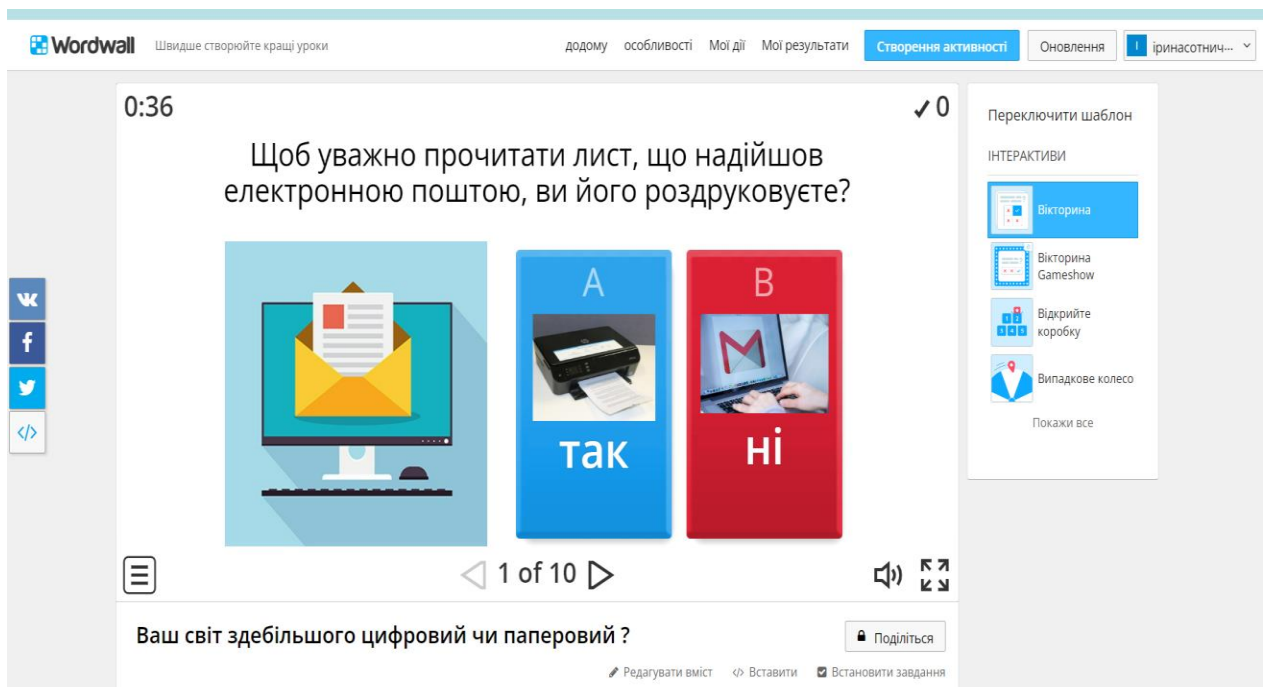

Рис.2. Експрес-опитування в Wordwall.

Захоплююче творення окремого світу, мандрівка – це метод сторітелінг. Є кардинальна різниця між сухим змістом та тривимірною картинкою, що виникає в голові після прочитання цікавого тексту.

Сторітелінг – створення історії. «То що таке історія? Суть будь-якої доброї історії, коли-небудь створеної та розказаної людьми, можна висловити трьома словами: конфлікт змінює життя. Тому фундаментальне визначення свідчить: історія – це динамічна ескалація рухомих конфліктом подій, які викликають значні зміни у житті головного героя»

Втілити в життя цікаву історію допомагає прийом скетчноутінг.

Скетчноутінг (від англ. слів «sketch» – ескіз, «note» – нотувати) – замальовка, записи скетчів у блокноті. Фіксація думок за допомогою малюнків і тексту, результат якої – готове зображення історії, процесу, візуалізація ідеї тощо. Найчастіше скетч являє собою зображення і коротку текстову тезу. Його завдання – допомогти зрозуміти й розібратися у власних ідеях, щоб потім максимально просто і цікаво донести їх. Крім того, замальовка займає набагато менше часу, ніж словесне пояснення

Рекомендовані теми:

- Дії в надзвичайних ситуаціях.

(Зранку світило яскраве сонечко, нічого не вічувало біди...)

- Гендерні стереотипи.

(Якось, молоді випускники комп'ютерного коледжу Олеся та Богдан прийшли на співбесіду щодо влаштування на роботу до престижної інтернет-компанії...)

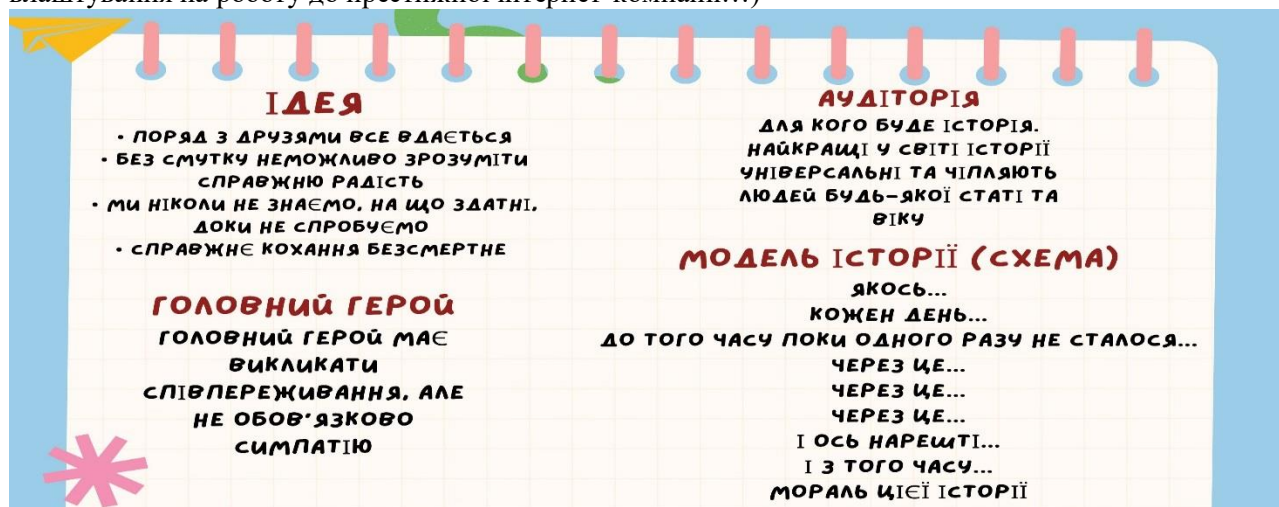

Рис. 5. Схема створення власної історії.

Можна, скориставшись доступом до дошки, на слайді №... створити свою історію, використовуючи інструментарій Canva, тобто стікери, зображення, текстове поле та інше....

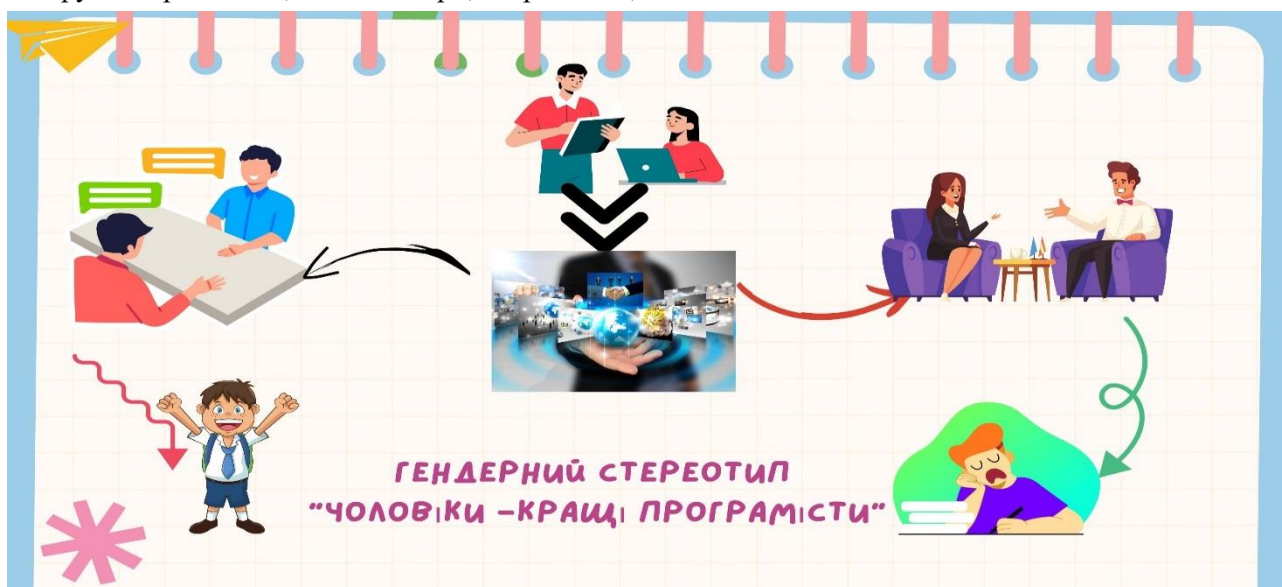

Рис. 4. Скетчноутинг.

Висновки. В умовах змішаної та дистанційної форми навчання вмiле користування цифровими інструментами у поєднанні з сучасними інтерактивними методами та прийомами сприяє створенню середовища для навчального діалогу. Пріоритетним є практична діяльність учнів, пов'язана з життєвим досвідом дітей, враховуючи умови, у яких діти перебувають вдома, заохочення і відзначення в учнів сформованості життєвих навичок та їх використання. Процес взаємодії вчителя з учнями в умовах воєнного стану має бути спрямований на психологічну підтримку, критичне мислення, створення дружньої атмосфери для всіх дітей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Близнюк, Т. (2021). *Цифрові інструменти для онлайн і офлайн навчання*. Навчально-методичний посібник. (Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. (6-18)

Кремень, В. Г., Биков, В. Ю., & Ляшенко, О. І. (2022). *Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи*. Наукова доповідь загальним збором НАПН України.

Лотоцька, А., & Пасічник, О. (2020). Загальні принципи та інструменти дистанційного навчання. У Посібник «Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації» (с. 20-32).

Асманська, Г. С. *Корисні матеріали та орієнтовна добірка цифрових інструментів та сервісів*. Отримано з <https://cutt.ly/eVOI5DQ>

Сім сучасних цифрових інструментів для вчителів (сайт «Незалежна Освітня Корпорація»). Отримано з <https://cutt.ly/9VOSIQY>

Цифрові інструменти для використання в інтегрованому курсі «Здоров'я, безпека та добробут». Отримано з <https://cutt.ly/CVOGNSx>

REFERENCES

Blyzniuk, T. (2021). Tsyfrovi instrumenty dlia onlain i oflain navchannia. Navchalno-metodychnyi posibnyk. (Ivano-Frankivsk: Prykarpatskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stefanyka. (6-18)

Kremen, V. H., Bykov, V. Yu., & Liashenko, O. I. (2022). Naukovo-metodychne zabezpechennia tsyfrovizatsii osvity Ukrainy: stan, problemy, perspektyvy. Naukova dopovid zahalnym zboram NAPN Ukrainy.

Lototska, A., & Pasichnyk, O. (2020). Zahalni pryntsyipy ta instrumenty dystantsiinoho navchannia. U Posibnyk «Orhanizatsiia dystantsiinoho navchannia v shkoli. Metodychni rekomendatsii» (s. 20-32).

Asmanska, H. S. Korysni materialy ta oriientovna dobirka tsyfrovyykh instrumentiv ta servisiv. Otrymano z <https://cutt.ly/eVOI5DQ>

Sim suchasnykh tsyfrovyykh instrumentiv dlia vchyteliv (sait «Nezalezhna Osvitnia Korporatsiia»). Otrymano z <https://cutt.ly/9VOSIQY>

Tsyfrovi instrumenty dlia vykorystannia v intehrovanomu kursy «Zdorovia, bezpeka ta dobrobut». Otrymano z <https://cutt.ly/CVOGNSx>

Iryna Sotnichenko,
deputy director for educational work,
teacher of the basics of health and informatics
of the Vasylivsk Support Lyceum of the Vasylivsk Village Council
Bolhrad District, Odesa Region
sotni522@gmail.com

DIGITAL TECHNOLOGIES AS A TOOL FOR ORGANIZING THE EDUCATIONAL PROCESS IN CONDITIONS OF BLENDED LEARNING

Abstract. *The article presents an overview of practical material on the use of digital technologies in educational activities, analyzes the key advantages of using digital tools Canva, Wordwall in combination with modern interactive pedagogical methods and techniques - express survey, «Storytelling» and «Sketchnoting» in conditions of mixed learning. The presented materials and recommendations will be useful for teachers of secondary education in the organization of the educational process in general secondary education institutions, as well as for teachers of secondary education in order to modernize educational activities, promote effective work, improve digital competence, and develop key skills of students. The considered tools and techniques are effective in online and offline learning environments.*

Keywords: *digital technologies, digital competence, distance learning, educational dialogue, interactive tasks, renewal of the educational process.*

Дата надходження до редакції: 13.06.2023

© Сотніченко Ірина, 2023